

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kunta hyvinvoinnin edistäjänä

Verkostoseminaari 12.12.2017
Hallitusneuvos Eeva Mäenpää, VM

Elinvoiman, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen tulevaisuuden kunnan perustyötä

Hyvinvoinnin edistäminen kuntalaissa

- Kunnan tehtävänä edistää asukkaiden hyvinvointia
  - Yleinen toimiala
- Asukkaiden osallistuminen ja vaikuttaminen
  - Viestintä
- Kuntastrategia
  - mm. asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, asukkaiden osallistuminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnissa ja maakunnissa

Kunnat vastaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä.

- muun muassa varhaiskasvatus ja koulutus, liikuntamahdollisuudet, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus ja liikennejärjestelyt.
- Tukena järjestöt ja muut yhteistyökumppanit.

Maakunnat:

- edistävät hyvinvointia ja terveyttä omassa toiminnassaan
- tukevat kuntia asiantuntemuksellaan
- järjestävät ehkäisevät palvelut

Kuntien ja maakuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannusteet

- Maakuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin
  - Maakuntien rahoituslaki 11 §
  - Määräytymisperusteena: kansansairauksien ehkäisy, ikääntyvän väestön toimintakyvyn edistäminen ja tapaturmien vähentäminen sekä syrjäytymisen ehkäisy, sosiaalisen hyvinvoinnin ja työllistymisen edistäminen
  - Maakunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa indikaattoreihin
  - Maakuntien valtionrahoituksesta noin 1 % (170 milj. euroa)
- Kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin
  - Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 14 §
  - Määräytymisperusteena: peruskoulutus, liikunta ja kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen
  - Kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa indikaattoreihin
  - Lisäosan suuruus noin 57 milj. euroa

Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määräytymisperusteet (hyte-kerroin)

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosaa määriteltäessä käytetään kunnan toimintaa ja kunnan toiminnan tulosta kuvaavia indikaattoreita.
- Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin lasketaan keskiarvona toimintaa kuvaavien indikaattoreiden keskiarvosta ja toiminnan tulosta kuvaavien kahden viimeisimmän vuoden erotuksen keskiarvosta.

Toimintaa kuvaavat indikaattorit: peruskoulutus

- 1) Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus, koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen.
- 2) Vähintään 16 tuntia viikossa työskentelevien opettajien lukumäärä jaettuna 100 oppilaalla.
- 3) Koulupsykologin työpanoksen määrä viikossa jaettuna 100 oppilaalla
Koulukuraattorin työpanoksen määrä viikossa jaettuna 100 oppilaalla.
- 4) Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa.
- 5) Koulussa on yhteisesti sovittu käytäntö tai menettelytapa koulutapaturmien ennaltaehkäisemisestä.
- 6) Koulun oppilaita aktivoidaan koulumatkaliikuntaan.
- 7) Koulussa pitkät liikuntavälitunnit.
- 8) Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä.
- 9) Koulun opetussuunnitelmassa on kuvattu kouluruokailun järjestämisessä tehtävä yhteistyö ruokailusta vastaavan henkilökunnan kanssa.

Toimintaa kuvaavat indikaattorit: Liikunta

- 10) Kunnassa on päätetty terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan vastuutahosta.
- 11) Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin.
- 12) Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen.
- 13) Kunnan viimeksi laadittuun hyvinvointikertomukseen tai muuhun vastaavaan kertomukseen sisältyy kuvaus kuntalaisten liikunta-aktiivisuudesta.
- 14) Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa.
- 15) Kunnassa kokoontuu säännöllisesti liikuntaseurojen ja -yhdistysten sekä kunnan yhteinen asiantuntijaelin.
- 16) Kunta tekee liikuntapaikkojen- ja palveluiden käyttäjille asiakaspalautekyselyjä vähintään joka toinen vuosi.
- 17) Kuinka usein kunta seuraa lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta
- 18) Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.
- 19) Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä.

Toimintaa kuvaavat indikaattorit: Johtaminen

- 20) Kunnan investointiohjelmassa otetaan huomioon kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteet.
- 21) Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen.
- 22) Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.
- 23) Kunnassa laaditaan laaja hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa.
- 24) Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.
- 25) Kunnassa toimii hallituksen tai valtuuston asettama lapsiparlamentti tai vastaava.
- 26) Kunnan palveluluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja.
- 27) Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista.
- 28) Kunnanhallituksessa tai kunnanvaltuustossa on käsitelty paikallista turvallisuussuunnitelmaa ja päätetty toimenpiteistä.

Hyte-kerroin: toiminnan tulosta kuvaavat indikaattorit

- 1) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kouluterveyskyselyn tuloksista seuraavista kysymyksistä:
    - a) kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista;
    - b) tupakoi päivittäin, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista ja
    - c) ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista
  - 2) Tilastokeskuksen tutkintorekisterin tietoja:

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä
  - 3) Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastoa:

Nuorisotyöttömät, osuus 18–24-vuotiaasta työvoimasta
  - 4) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, toimeentulorekisteri:

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä
  - 5) Eläketurvakeskus, eläketilastot:

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä
  - 6) Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Erikoissairaanhoido- ja perusterveydenhuoltotilastot, hoitoilmoitustiedot:

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön.
- Indikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Jos indikaattorin arvo on jo tavoitetilanteessa, kunta saa kyseisen indikaattorin osalta maksimipisteet.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kiitos!